

NAGYPÉNTÉK**A év**

1-4 oldal

Olv.: Iz 52,13–53,12 – Zsid 4,14-16;5,7-9 – Jn 18,1–19,42

KOZMA IMRE OH ATYA SZENTMISÉJÉRŐL***Bevezetés***

Kedves Testvérek! Az ősi keleti liturgiából egy emlék ez a mozzanat, ez a gesztus, amelynek előbb szemtanúi voltatok. Bizonyára muszlimokat láttatok már imaszőnyegüket leterítve imádkozni, ők a homlokukkal is érintik a földet. Tehát a régi időkben, az ókorban ez a hívő keresztények életéhez is hozzátartozott. Gondoljunk erre ezzel a kezdéssel.

Ez a mai nap Nagypéntek napja. A magyarok minden ünnepnek valamilyen sajátos nevet adtak, ennek a mai napnak a liturgikus ünneplését a magyar emberek a csonkamise elnevezéssel illették, ami azt jelenti, hogy valóban ma szentmise bemutatása nem történik. A liturgikus ünneplés végén szentáldozáshoz járulhatunk, és befejeződik ennek a mai napnak az ünneplése. Egyébként három fő része van ennek a mai liturgikus ünnepnek. Az első rész igeliturgia. Isten szavára figyelünk oda, és ennek a hirdetésnek a központjában Jézus szenvedése és halála van: a Passió. Ami persze sokkal több annál, mint hogy értünk szenved Jézus Krisztus és az életét is odaadja, talán jó, ha fölismerjük ebben a jézusi magatartásban a szeretetnek az áradását. A második része a mai liturgiának a Hódolat a kereszt előtt. És a harmadik része a liturgiánknak a Szentáldozás.

Szeretettel köszöntöm a Testvéreket és reménykedem abban, hogy lassan az itteni jelenlétünk nyugvópontra jut. Az ünnepek után majd a támogatottjainkkal megbeszéljük, hogy miképpen képesek alkalmazkodni hozzánk is. Mi már bemutattuk nekik azt, hogy figyelünk rájuk és mindenben tekintetbe vesszük az igényüket. Csak ennyit várunk el tőlük mi is – azzal együtt, hogy mi vagyunk a házigazdák. Még egyszer, nagy öröömre szolgál, hogy bár ilyen, igazából nagyon kezdetleges szervezéssel, megszólítással tudtunk csak élni, mégis ilyen sok emberhez eljutott ez a meghívás.

Igeliturgia

Kedves Testvérek! Most a Passió következik. Sajnos még nincs olyan lehetőségünk itt, ebben a templomban, hogy úgy ünnepeljük ezt a napot is, ahogy ezt mi megismertük, megszoktuk. úgyhogy ma is olvasott Passiót hallgatunk meg. Ennek az ünnepélyesebb formája ebben az esztendőben elmarad. Egy kicsit olyan, mint amilyen az időjárás, hiszen ez a visszajövő tél egy kicsit próbára tesz bennünket, pedig már a tavaszt vártuk, az új életnek a hírnökét. Kérem a Testvéreket, megértéssel fogadják ezt a mostani helyzetet a Passió üzenetének a meghallgatásával.

A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS KÍNSZENVEDÉSE Szent János szerint

Kedves Testvérek! Az élet fájdalmas igazsága: mindenki egyedül hal meg. De Jézus azért halt meg értünk, hogy a szenvedésben senki se maradjon egyedül. Ezek a most következő könyörgések pontosan ezt a krisztusi óhajt jelenítik meg. A mi dolgunk, hogy minden szenvedő, akinek a sorsa elénk kerül, megtapasztalhassa a mi közelségünkben, hogy nincs magára hagyva, nincs egyedül.

Egyetemes könyörgések

Szentbeszéd

Kedves Testvérek! Nagypéntek Jézus szenvedéséről, haláláról szó. Most ezzel a titokkal szembesülünk: a szent kereszt felmagasztalása következik. Nyilvánvaló tény, hogy sajnos mintha ebben az idei esztendőben nem magától értetődően tudnánk ezeket a szent napokat ünnepelni. Az időjárás is dacol a tavasszal, pedig a tavasz hozza a megújulást, a természet megújulását, az újat. De ennél is nagyobb gondunk az, hogy a háborúnak a súlya ránk nehezedik, és olyan igazságokkal szembesülünk, melyek az istenellenes világnak az igazságai. Ez a világ ajánlatot tesz nekünk, mégpedig egy olyan ideális társadalmat kínál föl, amely nagyon egyszerűen megvalósítható, csupán fegyverre, pénzre és haderőre van szükség. A hírek és mindazok a körülmények, amik körülvesznek bennünket meg ennek a háborúnak a következményei, amik ránk nehezednek, bizony elgondolkodtatnak bennünket afelől, hogy miképpen oldható fel ez a gondolkodásmód, miképpen szüntethető meg, mikor az emberek fegyverre hivatkoznak, pénzre hivatkoznak meg hadseregre. Mi várható ettől a háborútól, ami ránk nehezedik? És éppen ebben az esztendőben mi mégis tiltakozunk akkor, amikor a békét hangsúlyozzuk, aminek a megvalósulása persze Isten ajándéka valamiképpen. Mert sohasem lehet béke harcoló felek között, hiszen mindegyik győzni akar, és nagyon jól tudjuk, történelmi tapasztalat, hogy mindig a győztesek írják a történelem folytatását és ők írják elő az életnek a feltételeit. Ez nem béke! Bár nyilvánvaló, hogy ha legalább fegyverszünet lenne, akkor kis levegőt kaphatnánk, fellelegezhetnénk, a remény is talán érintené a szívünket. De a béke Isteni ajándék. Nem véletlenül hangsúlyozza Jézus Krisztus: az én békémet adom nektek. Mert nem lehet békét teremteni úgy, hogy valakiben nincs meg az a készség, hogy tudjon veszíteni is, tudjon lemondani is, tudjon felejtani is.

Ma, amikor a szent kereszt felmagasztalását ünnepeljük, akkor ez elé a Jézus Krisztus elé járulunk és azért imádkozunk, hogy valóban az emberek az erejüket, hiszen a fegyverek az erőről szólnak, a kicsinyek szolgálatába állítsák. A pénzt, a hatalmat, ami az ölünkbe hullik vagy elnyerjük bizalomból, azt szolgálatra kapja minden hatalommal bíró. És be kell látnunk, hogy ahol szemben állnak egymással, ott valamiképpen állandósítani akarják a harcot egymással. Talán a zavaros érdekében, ami egy olyan világ, amelyben egyesek lehetőséget keresnek és talán találnak is.

Most mindenesetre mi a Krisztus keresztjéhez járulunk. A Passióban hallottuk ezt az egyetlen szót: beteljesedett. Valamiképpen ez a gondolat reményt keltő, mert Krisztus ajánlata a kereszten pontosan a világnak ezt az új lehetőségét ajánlja, ami a beteljesedésnek a művéből származik. A kereszt, az bitófa, mert Krisztust a keresztre feszítették. A győzelemnek a jele, dicsőséges fa, és Krisztus a kereszten utat nyit, az élet útját nyitja meg. Ez a búzaszemnek az igazsága, a búzaszemnek a törvénye, hiszen ha meg nem hal a búzaszem, akkor nem hoz termést, de ha meghal, sok termést hoz. Jézusnak az üzenete az élet és a halál küzdelmében, hogy az utolsó szó mégiscsak mindig az életé. Hiszen akiért az ember szenvedni tud, akiért az ember áldozatot hozni tud, akiért az ember az életét is kockáztatja, annak az életét szolgálja. Ebből támad élet annak az embernek, aki ezt az ajándékot megkapja tőlünk.

Most amikor a szent keresztet fölemeljük majd, ezt az életet kérjük Jézus Krisztustól. Mert a válaszuk Jézusnak erre az ajándékára azt az ígéretet hordozza, hogy az Isten általunk, éppen a helyes felfogásunk nyomán, helyes válaszuk nyomán, jelen lesz a világunkban.

Az elmúlt héten volt egy zenés ünnepség, Haydn-nak a Krisztus hét szava a keresztfán, és ennek a zeneműnek a világához tartozik, hogy a hét szóhoz valamilyen elmélkedést kér a zeneszerző. Egy kicsit azért megint magunkra is gondolhatunk, hiszen az Esterházyaknak volt a muzsikusa, és több zenemű, amit ő megálmodott, amit ő ajándékként nekünk hozott, az sokban érinti a magyarságunkat is. Ezen a múlt heti koncerten az a megtiszteltetés ért,

hogy az elmélkedéseket Jézus szavaihoz én gondolhattam el. A „beteljesedett” Jézus egyik szava a kereszten, most néhány rövid gondolatot szeretnék a Testvéreknek ezzel a jézusi igazsággal kapcsolatosan a keresztfelmagasztalása előtt ajándékozni.

Az evangélisták tudósítása szerint Jézus imádkozva halt meg. Szent Lukács szerint utolsó imáját a 31. zsoltárból vette, Szent János szerint utolsó szava így hangzott: „Beteljesedett!”. Ez a szó a Passió elejére utal, a lábmosás órájára. Jézus szerette övét, mindvégig szerette övét, most érte el ezt a véget, a szeretetnek ezt a végső teljességét, a halál pillanatában. Jézus valóban elment a végsőkhöz, a lehetséges határig, sőt minden határon túl, s eljutott a szeretet teljességére: önmagát adta. Úgy gondolom, hogy a főpapi imából kiindulva, amelyben ugyanezen szó szerepel, szabad ezt a jelentést kihallani. Jézus véghezvitte ezt a felajánlást, papként átadta önmagát és a világot Istennek. Így ebben a szóban a keresztfenséges titka ragyog fel, beteljesül az új kozmikus liturgia, Jézus keresztfje minden más kultikus cselekmény helyébe lép, mint Isten egyetlen valódi megdicsőítése, amelyben Isten dicsőül meg Jézus által, akiben szeretetét nekünk ajándékozta, és minket is magához vonz. A többi evangélista a kereszthalált kifejezetten kozmikus liturgiaként értelmezi: a Nap elsötétül, a templom függönye kettéhasad, a föld megmozdul, a halottak feltámadnak. Ezeknél a jeleknél ugyanakkor fontosabb a hit eseménye. A római százados, a kivégzőosztag parancsnoka az átélt eseményektől megrendülten Isten Fiának vallja Jézust: „Ez az ember valóban Isten Fia volt!”. A keresztf alatt kezdődik a pogányok megtérése, a pogányok Egyháza. – Hiszen addig, a kezdetekkor a zsidóságból léptek a krisztusi közösségbe, és ők alkották az Egyház első tagjainak közösségét, és itt, a keresztf alatt születik a pogányok Egyháza, a mi Egyházunk, akik nem a zsidóságból léptünk a krisztusi közösségbe, az Egyházba. – Az Úr a keresztfől kiindulva az egész világon elterjedt Egyház közösségébe gyűjti az embereket, a szenvedő Fiú révén felismerhetjük az igazi Istent.

Kedves Testvérek! Akkor kapcsolódjunk bele ebbe a néhány üzenetet hordozó eseménybe, és amikor majd itt, Önök előtt, előttetek a keresztfet fölemeljük, akkor egy pillanatra mindenki a keresztf előtt megállhat és azt az óhaját, azt a kérését rebegheti el, ami éppen leginkább neki fontos, és amit Jézustól vár.

Hódolat a keresztf előtt

Kedves Testvérek! Ajándék, ha megállhatunk valaki előtt, akivel összetartozunk. Valójában szóra sincs szükség, mert nagyon jól tudjuk azt, hogy az összetartozásunk jelenti az életünket. Ez most megtörtént, hogy egy pillanatra hálaképpen, köszönetképpen Jézus elé állhattunk. Most olyan ajándékban részesülünk, ami a lelkünk tápláléka. A magyar csonkamise teljeseedik azzal be, hogy áldozás következhet, a szent kenyeret fogadhatjuk.

Befejezés

Kedves Testvérek! A koreográfia még nem volt az én elgondolásom szerint a legmegfelelőbb, lesz még jobb is. Amikor itt hamarosan a viszonyok rendeződnek, akkor olyan körülményeket tudunk biztosítani, hogy ezek is hozzájáruljanak a találkozásunkhoz Istennel és egymással.

Tekintettel arra, hogy ez a mai ünnep csendben fejeződik be, úgy gondolom, hogy ennek a mai üzenetnek egy méltó befejezése lehet Jézus hetedik szavának az üzenete: „Atyám, kezdedbe ajánlom lelkemet”. Azt hiszem, hogy mindegyikünknek el kellene jutni eddig, hogy ilyen kapcsolatunk legyen az Istennel. Hiszen az Isten egymásra bízott bennünket, egymás kezében van a sorsunk. Ezt csak akkor tudjuk megvalósítani, ha olyan kapcsolatunk van az Istennel, hogy vesszük a bátorságot, hogy egymás kezébe helyezzük a sorsunkat. Talán ez a rövidke elmélkedés bátorít bennünket.

Ezt a kereszten történő önátadást Jézus az Olajfák hegyén elhangzott imájának feloldásaként értelmezem. Ez szerepel a három szinoptikus evangéliumban, amelyhez Szent János evangélista rövid szakasza járul, amit a Virágvasárnap elhangzó szövegei közé illesztett: „Megrendült a lelkem. Mit is mondjak: Atyám, szabadíts meg ettől az órától? De hiszen éppen ezért az óráért jöttem. Atyám, dicsőítsd meg nevedet!”. Tekintettel erre próbáljuk megközelíteni ennek az órának, az Olajfák hegyi órának az üzenetét, titkát. Hiszen ez a titok a kereszten fejeződik be és jelentetik ki – hogy így mondjam – szívbemarkolóan. Jézus az Olajfák hegyén és a kereszten is zsoltárversekkel beszél önmagáról és szól az Atyaistenhez, és ezek személyes jellegűvé válnak. Jézus azért imádkozott, hogy ha lehetséges, maradjon el ez az óra: „Atyám! te mindent megtehetsz. Vedd el tőlem ezt a kelyhet! De ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogyan te!”.

Szent János evangélista ezzel a teremtmény összorongását fejezi ki a halál közelsége miatt, annak különös megrendülését minden pusztító hatalom, gonoszság, istenellenes lázadás mélysége előtt. Most mindez rázúdul, mindezt magára kell vennie, egészen odáig, hogy ő maga bűnné váljon. Ő, a Fiú végső valóságában látja a gonoszság mocskos áradatát, a hazugság és gőg minden hatalmát, a gonosz rafinériáját és szörnyűségét, ahogy az élet álarcát ölti magára, s állandóan a létet rombolni, az életet meggyalázni és megsemmisíteni igyekszik. A legbensőbbében érzi mindezt, amelyet ki kell ürítenie a neki szánt kehelyből, a bűn és halál egész hatalmát, mindazt magába kell fogadnia, hogy minden erejétől megfossza és végleg legyőzze. Jézus e félelmében a fény és sötétség tükröződik, sőt élet és halál, itt dől el az egész történelem drámája.

Mindezt magunkra is vonatkoztathatjuk: az én bűnöm is benne volt abban a borzasztó kehelyben. Két akarat feszül egymásnak, az ember Jézus természetes akarata, amely föllázad az esemény szörnyűsége miatt, és a fiúi akarat, amely belebocsátkozik az Atya akaratába. Jézus két kérése, „Atyám, szabadíts meg ettől az órától!” és „Atyám, dicsőítsd meg nevedet!”. Megrendültségében szabadulásért folyamodik ebből az órából. Mivel azonban küldetése szerint ezért az óráért jött, kimondja a második kérést is, kérve, hogy Isten dicsőítse meg nevét. A kereszt, a borzalom elfogadása, a saját méltóságának szégyenteljes megsemmisülésének vállalása a szégyenletes halál felvállalása lesz, amely Isten nevét megdicsőíti. Így lesz Isten látható olyannak, amilyen Ő valójában, a Jóság valódi hatalmának birtokosa. Jézus mindkét kérést kimondta, de az első, a megmentésért könyörgő feloldódik a másodikban, amellyel Isten megdicsőüléseért könyörgött az Ő akarata valóra váltása révén. Az ellenkezés összeütközéséből így született meg az egység Jézus emberi lényének legmélyén, amelyet vallomásával ki is fejezett: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet”.

Kedves Testvérek! Köszönöm, hogy együtt lehettünk Nagypénteken, 2023 Nagypéntekjén, és reménykedjünk abban, hogy lesz jobb is, mint ami ma fenyegetően jelen van a környezetünkben. Fogadjuk az Isten áldását, és szeretettel hívom mindegyikőtöket holnap ugyancsak 5 órakor a Feltámadás ünneplésére. Egy kicsit a mai egyházi elvárással szembemegy ez az 5 órai kezdés, mert az egyházi óhaj az, hogy ez az ünneplés késő este történjen, a sötétség beállta után, de hát alkalmazkodni kell a helyzethez meg a körülményhez. Na meg én egy kicsit arra is gondolok, hogy a magyar ember világához talán jobban hozzátartozik a húsvéti vacsora, mint sok más nemzet fiának az életéhez. Így ez a kicsit korábbi kezdés kellő lehetőséget nyújt arra, hogy nyugodtan, családi környezetben a húsvéti vacsorát is, a családi asztal közösségét is megülhessük.

+ Á L D Á S +